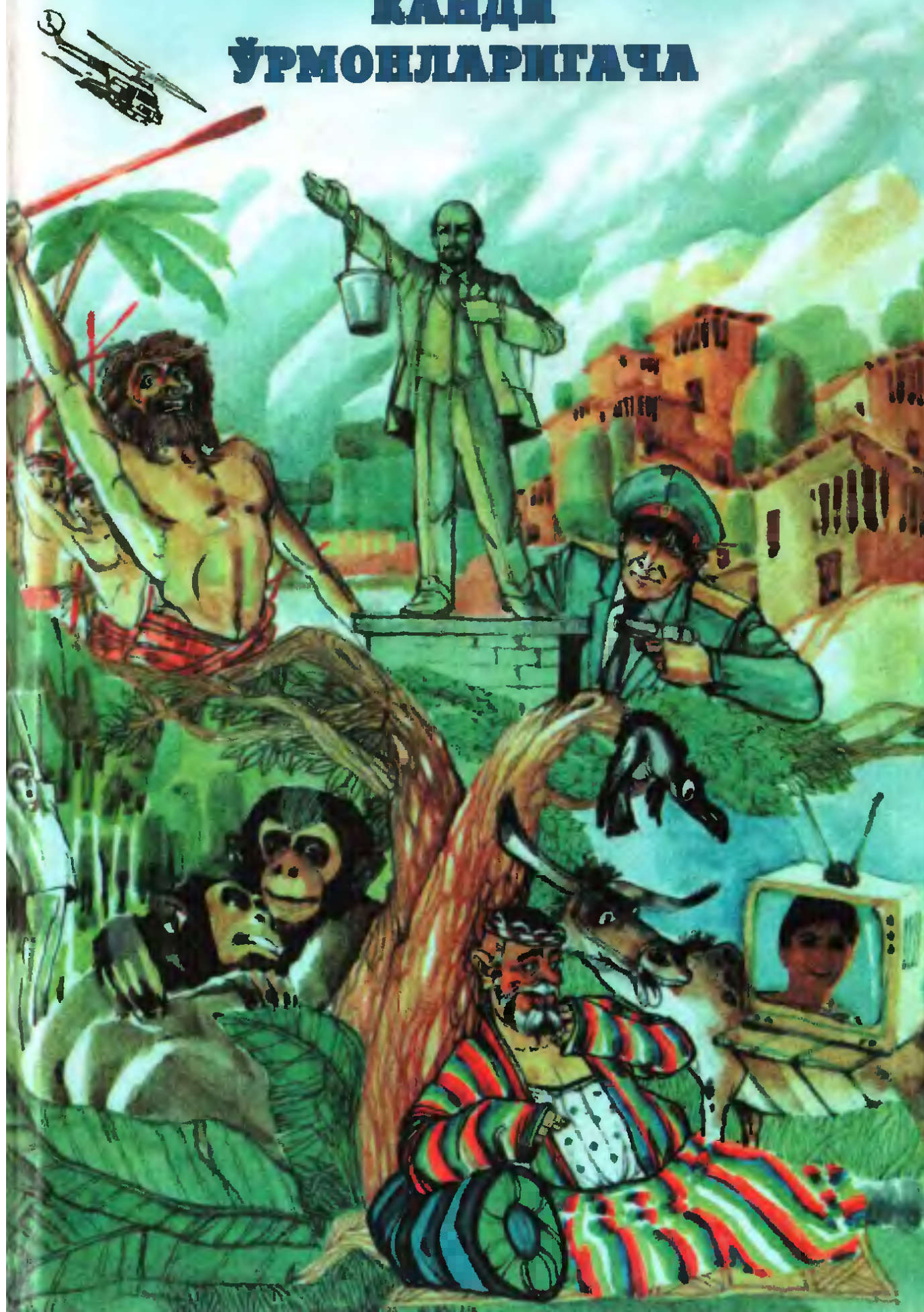

Дадахон Нурий

**БОЙСУВ ЖУНГЛИЛАРИДАН
КАНДИ
ЎРМОНЛАРИГАЧА**

ДАДАХОН НУРИЙ

**БОЙСУН
ЖУНГЛИЛАРИДАН
КАНДИ
ЎРМОНЛАРИГАЧА**

ТУЎҚИЛМАГАН САРГУЗАШТЛАР

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАҲРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ — 2002

Дадахон Нурий

Бойсун жунглиларидан Канди ўрмонларигача:
Тўқилмаган саргузаштлар — Т.: «Шарқ», 2002 —
384 б.

Ўз. 2

*Болалигимдан бошдан кечирган мусофиротнинг
гастлабки кунлари Фани Жаҳонгировдай Инсон наза-
рига тушиб қолдим;*

*Нафосат сирларига Чингиз Ахмаровдай сарбалам
мусаввир устахонасида ошно бўлдим;*

*Адабий сабоқни буюк сўз зарғари Абдулла Қаҳҳор-
дан олдим;*

*Инсонийликни, одамларга меҳр-мурувватни устоз
адиб Шухрат домладан ўргандим.*

*Мазкур китобни шул пиру устозларнинг ёрқин хо-
тираларига бағишладим.*

МУАЛЛИФ

ҲАЁТНИНГ АСЛ ҶЗИ

Ёзувчи Дадахон Нурий қаламига мансуб қўлингиздаги китоб кутилмаган саргузаштли кечинмаларга бойлиги билан муаллифнинг бошқа асарларидан ажралиб туради.

У жанр эътибори билан саёҳатнома, эсдаликлар асосида ёзилган. Бу жанрнинг пайдо бўлиб, ривож топиши жамиятнинг тараққиёт даражаси билан боғлиқдир. Шунини қайд этишни истардимки ХХ аср ўзбек халқи учун қай даражада машаққатли бўлмасин, ўтган бошқа асрларга нисбатан анча тараққиётли кечди, мислсиз қурбонлар эвазига бўлса ҳам иқтисодий жиҳатдан юксалиш даври бўлди.

«Бойсун жунглиларидан Канди ўрмонларигача» китоби шу даврнинг қарийб ярим асрлик воқеасини ўз ичига олган ҳаётнинг асл ўзи, унинг бор ҳақиқатидир десам хато бўлмас. Асарни ташкил этувчи қиссалар бир-бири билан боғланиб, воқеалар тизими ривожланиб бораверади. Воқеаларки, китобхон унга шўнғиб кетади, худди ўзи иштирок этаётгандай бўлади.

Муаллиф аввал бошдан ўзи таъкидлаганидек ўқувчини баланд тоғу тош сўқмоқлари, чўлу биёбонлардаги минг йилларнинг сирли шабадаси уфуриб турган харобазорлар, ўрмону одам қадами етмас чангалзорлар бўйлаб етаклайди, шу аснода ўта содда, дилкаш кишиларга, кенг фикрли фозилу доноларга, нодон, ўта тўпори мансабдорларга, лўттивоз сиёсатдон ва уларнинг югурдақларига, дунёни титратиб турган Салтанатнинг кунпаякун бўлиш арафасида талвасага тушиб қолган турли даражадаги боёнларига йўлиқтиради, уларнинг сурат ва сийрати билан бизни таништиради.

Шунингдек асар қаҳрамонларининг аксари муаллифнинг устоз ва тенгдошларидир. Кўпчилиги ҳозир орамизда бор. Уларнинг исм-шарифлари ўзгартирил-

маган ҳолда қиёфалари, феъл-атворлари кўзгудагидай қилиб тасвирланганки, назаримда бунга фақат қойил қолиш керак.

Яна, энг қизиғи воқеаларда узвий «иштирок» этиб турувчи Ленин образи ҳам бор. «Доҳий» портрети хўп келиштириб чизилган. Зеро Дадахон Нурийнинг ўзи рассом... Бу билан муаллиф ўз даврининг «пайгамбари» ҳисобланмиш Инсон устидан кулмайди, балки сохта таълимот қўғирчоқларига айланиб қолган унга сифинувчиларнинг жонсарак амал-тақалларини айнан ҳаётдагидай ишонарли қилиб тасвирлаб беради.

Шуниси қувонарлики, асарга ёрқин бир руҳ бериб, воқеаларни таранг тортиб турадиган чизиқ бор. Бу ҳазил-мутоиба, юмор чизигидир. Ёзувчи ундан ҳар қандай вазиятда, ҳатто фожеа рўй бериб турган ҳолатларда ҳам усталик билан фойдаланади. Буни таъбир жоиз бўлса адибнинг Гоголона талқиндаги ўзига хос кашфиётидир деб аташ мумкин.

Умид қиламан, бу китобни ўқувчилар мамнуният билан қабул қилишади, чунки улар бундай қизиқарли асарга кўздан буён чанқоқ зди.

академик МАТЁҚУБ ҚЎШЧОНОВ

ЯХШИ АСАР

Дадахон Нурий билан ёшликда кўча чангитиб бирга катта бўлганмиз. Адабиётга ҳам меҳримиз ўша пайтларда тушган. У кишининг илк қўлёзмаларини ўқиганларданман. Ҳамон ўқиб, кузатиб бораман.

Адиб томонидан эълон қилинган ҳар бир янги асарда нурли жабҳалар, тўғрироғи кашфиётни кўраман. Унинг бахти шундаки, тили равон ва рангин. Зеро устоз мунаққид Озод Шарафиддинов ёзганидек **«Худо бераман деган бандасига қўш қўллаб бераркан — Дадахоннинг ёзган ҳар бир асари ўз ўқувчисини топиб, кўпчиликни ром этиб келмоқда».**

«Бойсун жунглиларидан Канди ўрмонларигача» номли ушбу китоб ҳам ҳузур қилиб ўқиладиган ўзига хос асар бўпти дея бемалол айта оламан. Воқеалар баёни ва тасвирида дунёга машҳур ёзувчи Чингиз Айтматовча руҳ ва изчиллик кўзга ташланиб туради.

Яна шуниси диққатга сазоворки, қатор қаламкаш тенгдошларимиз асар саҳифалари орқали ўз ёшликлари билан учрашгандай бўладилар. Бунда адиб қуруқ баёнчиликка берилмайди, балки ўша беғубор дамларнинг ёрқин лаҳзаларини чизади.

Яхши асар ҳақида кўп гапириш шарт эмас. Уни китобхоннинг ўзи англаб, ўзи баҳолайди.

Ёзувчимиз Дадахон Нурийнинг бу янги китоби унинг яхши асарларидан бири бўлиб қолади.

ҲОЖИАКБАР ШАЙХОВ,

24 май, 2002 й.

ЙЎЛ БОШИДА

— Дўстим, сиз адабиёт олдида катта масъулият-сизлик қиялпсиз. Ҳеч бўлмаса Бойсун-Сайроб муносибатлари таранглашиб турган таҳликали кунлар қандай омон қолганлигингизни ёзинг. Тайёр мавзу-ку! Ҳа-да, эринчоқлик қилаверманг, умр ҳам ўтиб боряпти.

Бу танишлигимиз университет ётоқхонасида ҳам-хоналикдан бошланган Омон Мухторнинг навбатдаги огоҳлантириши эди.

Гап орасида «Агар ёзмасангиз — ўзим ёзаман ёки Шодмон Отабекка «илдириб» юбораман» дея қўшиб қўйгани мени ҳушёр торттирди.

Бундоқ ўйлаб қарасам, бир эмас, ўнлаб маротаба қалтис вазиятларни бошдан кечирган, ҳар сафар ҳам бахтли тасодиф орқали жон «фойдага» қолган экан. Энди, ёзмасам бўлмайдиганга ўхшайди. Дарвоқе, бу томондан ёш бир жойга бориб қопти, у томонда ҳар нарсага қулоғи динг, қалами шай Шодмонбек...

Модомики шундай экан, аввалдан огоҳ этиб қўйай: китоб ёшлик пайтларимдан қоралаб юрган «Кундаликлар» қатида муҳрланиб, бироз хира тортган воқеалар асосида ёзилди. Ушбуни ўқиётиб, анча салобат тоши босиб, номдор бўлиб қолган дўст-биродарларим тасодифан ўзларини «учратиб» қолсалар, мен бошқачароқ эдим-ку, дея ҳайрон бўлмасинлар. Ҳаммамиз ёшлиқда ҳозиргидай мукамал эмасдик, шумроқ ҳам эркинроқ эдик.

Шунингдек бош мавзу чизифидан четлаб, саргузашт сўқмоқлари бўйлаб етаклаб кетсам, ажабланманг! Чунки билиб турибман, ҳеч қаёққа чиқмай, диққинафас бўлиб ўтиравериш жонингизга теккан. Мен билан юринг, Сиз софинган ёшликнинг тупроқли кўчаларини, тоғу тошларни, чўлу биёбонларни, ўрмону ёввойи чангалзорларни биргалиқда кезамиз. Фаройиб саргу-

заштлар гувоҳи бўлиб, турфа хулқ-атворли кишилар билан учрашамиз. Ва албатта, булар Сизни бефарқ қолдирмайди деб умид қиламан.

Зеро, Ҳадиси Шарифда ҳам «Соғлик тиласанг — саёҳат қил» деган сўзлар бежиз айтилмаган.

Наманганни сув босган кун

Бедана кабоб

«Шайтон малайлари»

«Ойнатоғ» сўқмоқлари бўйлаб

Менинг ажойиб ва ғаройиб овулдошларим

Бизким, бойсунликлар...

Бухоро томонларда

Япон товуғининг ўлими

Ҳиндистон минг йилдан сўнг

Ҳаловатсиз «Жаннат» сафари

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi <https://kitobxon.com/uz/asar/3091> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси <https://kitobxon.com/uz/asar/3091> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию можно найти на сайте <https://kitobxon.com/ru/asar/3091>